

POLITIET

KRIPOS

.....
Januar 2024

Nasjonal trusselvurdering

Nasjonal operasjon rettet mot kriminelle nettverk (KN)

- Særlige skjulte og transnasjonale trusler

FORORD

Organisert kriminalitet er en betydelig trussel for Norge, og har vært det over tid. Kripos er gitt i oppdrag å utarbeide en årlig nasjonal trusselvurdering om kriminelle nettverk, på bakgrunn av egne analyser og rapporteringer fra politidistriktene.

Gjennom dette arbeidet, ser vi at Norge er fullt integrert i global, organisert kriminalitet. I senere tid har vi sett at profesjonalisering av kokainsmugling har medført at beslagene blir større og styrkegraden mye høyere. Vi står overfor en ny utfordring ved at Norge i flere tilfeller er benyttet som transittland for kokainsmuglere. I andre land i Europa har man erfart at økt kokaintrafikk har medført et høyere konfliktnivå og en voldeligere form for kriminalitet, og at den utgjør en trussel mot etablerte samfunnsstrukturer. Det er systemtruende når kriminelle nettverk som benytter vold og trusler som del av virksomheten forsøker å etablere seg i Norge. Når kriminaliteten blir innvevd i samfunnsstrukturene, er det en trussel mot demokratiet og rettsstaten.

Grunnet dagens trusselbilde har vi, for første gang, valgt å utarbeide en offentlig versjon av den delen av rapporten som handler om de transnasjonale truslene knyttet til narkotika.

Kristin Ottesen Kvigne
Sjef Kripos

INNHOOLD

5	BAKGRUNN
6	HOVEDVURDERINGER
7	SAMMENDRAG
9	TRANSITTLANDTRUSSELEN MOT NORGE
11	MAROKKANSKE NARKOTIKANETTVERK
12	ALBANSKE NARKOTIKANETTVERK
15	SVENSKE NARKOTIKANETTVERK
16	LITAUISKE KRIMINELLE NETTVERK
17	VEDLEGG
19	REFERANSER

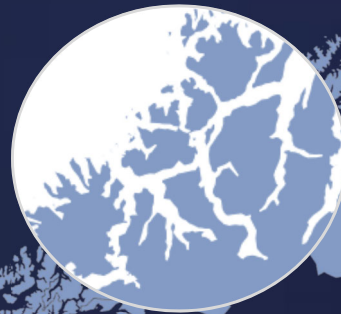
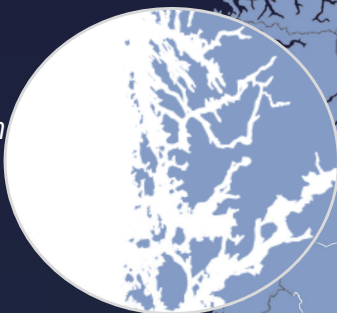
FORKORTELSER OG SYMBOLER I RAPPORTEN

OP KN	Nasjonal operasjon rettet mot kriminelle nettverk		Bakmann/organisator
PD	Politidistrikt		Eksplosiver
CaaS	Crime-as-a-Service		Voldsopdrag
	Norge		Stikkvåpen
	Europa		Omsetning/fortjeneste (salg)
	Sør-Amerika		Transport (logistikk)
	Nordvest-Afrika		Depot/oppbevaring/tilholdssted
	Globalt		Fraktskip (maritim smugling)
	Kriminelle nettverk og gjenger		Speedbåt (maritim smugling)
	Kokain		Smugling via container
	Cannabis		Profesjonell utbyttehåndtering
	Amfetamin		Tilrettelegger hvitvasking

BAKGRUNN

Nasjonal operasjon rettet mot kriminelle nettverk (OP KN) ble iverksatt i 2019 av riksadvokaten og politidirektøren som en del av en langsiktig innsats mot organisert kriminalitet og gjengkriminalitet i Norge. Operasjonen skal bidra til varig svekkelse av kriminelle nettverk i Norge, og hindre rekruttering av unge til kriminelle miljøer.

Rapporten er en kortversjon av politiets nasjonale trusselvurdering OP KN, og omhandler særlige skjulte og transnasjonale trusler fra organisert kriminalitet. Truslene er basert på alvorlighet, samt omfanget av og utviklingen til den organiserte kriminaliteten. Rapporten bygger på Kripos analyser innen organisert kriminalitet, samt politiets samlede etterretningsproduksjon i den nasjonale innsatsen mot kriminelle nettverk. I tillegg bygger rapporten på informasjon fra nasjonale og internasjonale kilder, som forskningsrapporter og rapporter fra ulike samarbeidspartnere.

*Tromsø**Trondheim**Bergen**Østlandsområdet*

HOVEDVURDERINGER

Organisert kriminalitet vil representere en betydelig trussel for Norge i 2024. Trusselen vil materialisere seg på ulike måter.

- Kripos forventer at transittlandtrusselen mot Norge *sannsynlig* vil øke. Mindre havner i Europa, herunder i Norden og Norge, fremstår som attraktive innførselspunkter for kriminelle nettverk som søker å smugle kokain i containere og fraktskip fra Sør-Amerika.
- Det er *meget sannsynlig* at marokkanske narkotikanettverk vil utgjøre en betydelig trussel mot Norge i innførsel og distribusjon av cannabis og kokain. Det er *sannsynlig* at bakmenn i utlandet evner å kontrollere store deler av den kriminelle verdikjeden fra Marokko til Norge.
- Det er *sannsynlig* at albanskspråklige narkotikanettverk vil utgjøre en betydelig trussel mot Norge innen innførsel og distribusjon av kokain. Det er *meget sannsynlig* at albanskspråklige nettverk søker å vokse i omfang og innflytelse på det norske narkotikamarkedet.
- Det er *sannsynlig* at albanske bakmenn i utlandet og med forbindelser til Norge, evner å kontrollere store deler av den kriminelle verdikjeden fra frakt av kokain fra Sør-Amerika til mottak i Europa og distribusjon til Norden og Norge.
- Trusselen fra svenske narkotikanettverk samt svenske gjengkriminelle vurderes å være økende. Kripos ser en økning i svenske narkotikakriminelle aktører som forbindes med voldshendelser i landets politidistrikt, herunder bestillingsoppdrag på vold og frihetsberøvelse.
- Det er *meget sannsynlig* at svenske kriminelle aktører, herunder svenske gjengmedlemmer i økende grad vil ha aktivitet i Norge i 2024, basert på veletablerte relasjoner til norske kriminelle miljø, pågående maktkamp i Sverige og aktørenes muligheter for større profitt på narkotikamarkedet i Norge. Det er *sannsynlig* at svenske kriminelle vil utføre voldshandlinger i Norge, enten på bestilling eller som ledd i egen kriminell virksomhet, det kommende året.
- Trusselen fra litauiske kriminelle nettverk vil *meget sannsynlig* være betydelig. Litauiske kriminelle vil fortsette å organisere og transportere store mengder narkotika til Norge. Litauiske kriminelle nettverk tilbyr viktige transport- og logistiktjenester for andre kriminelle nettverk i Europa og Norden.

SAMMENDRAG

Kokaintsunamien treffer Europa

Økningen i narkotikainnførsel til Europa er forventet å påvirke Norge og Norden. Rekordhøy kokainsmugling fra Sør-Amerika til Europa, samt innførsel av en rekke andre narkotiske stoffer, danner grunnlaget for en enorm illegal økonomi som styrker kriminelle nettverk.¹ Selv om organisert kriminalitet primært foregår i det skjulte, er størrelsen på verdiene som kriminelle omsetter av en slik orden at den truer samfunnssikkerheten i Europa.² Ifølge Europol har trusselen fra organisert kriminalitet aldri vært høyere.³ Interpol vurderer nivået på vold, korrupsjon og hvitvasking i Europa som historisk høyt.⁴

Kamp om et lukrativt narkotikamarked

Vold, skytinger og bruk av eksplosiver preger kampen om narkotikamarkedet i en rekke europeiske land⁵, og den som regel skjulte organiserte kriminaliteten har i den nåværende akutte voldssituasjonen i Sverige, blitt synlig i den norske offentligheten. Den ekstreme volden som svenske kriminelle aktører utøver er i all hovedsak kyniske verktøy til å vinne markedsandeler, makt og prestisje. Kriminelle nettverk utviser også kynisme i bruk av sosiale medier til rekruttering av nye medlemmer og støttespillere, herunder mindreårige.

Samarbeid mellom kriminelle nettverk

Samtidig viser kriminelle nettverk og aktører stor evne til samarbeid. Det neste året vil Norge og våre nordiske og europeiske partnere utfordres av meget potente transnasjonale kriminelle nettverk som i relativ sømløshet samarbeider på tvers av byer, landegrenser og kontinenter.

Kriminelle nettverk opererer i en næringskjede som, i motsetning til legale forretningsmodeller, ikke styres av hensyn til lover, etikk og moral. Fra det øverste organisatornivået hos narkotikakriminelle nettverk i Colombia, Italia, Albania og

Marokko til narkotikaselgere i Norge, er profittmotivet styrende for drift, handlemåter og den stadige skiftende konteksten i hvem som velger å samarbeide med hvem.

Norsk politi ser med tydelighet at kriminelle aktører i hovedsak samarbeider med andre der det medfører profitt, uavhengig av forskjeller i nasjonalitet, etnisitet, kulturell eller religiøs tilhørighet. Det er *business*. Den kriminelle forretningsmodellen *crime-as-a-service* (CaaS) er derfor i stadig ekspansjon og utvikling. Kriminelle kjøper og tilbyr tjenester, oppdrag, leveranser, sikkerhet og spesialistkompetanser fra hverandre. Blant spesialistene finnes viktige roller i den kriminelle næringskjeden som pengevekslere, hvitvaskingsaktører, transportører, torpedoer og tilbydere av krypterte tjenester mm.

Profesjonaliseringen og spesialiseringen innad i de kriminelle miljøene medfører at narkotikainnførsler til Norge og Europa forekommer i stadig større kvanta. Uten hindringer vil dette medføre betydelig mer narkotika på gaten, og stor fortjeneste for de kriminelle nettverkene.

Rekordbeslag av kokain i Norge

Økt kontroll og sikkerhet i flere store europeiske havner kan bidra til at kriminelle nettverk søker å smugle narkotika via mindre havner i Europa, herunder i Norge.⁶

I 2023 ble det i norske havner og i varemottak for last fra containere, beslaglagt mengder kokain som er titalls ganger større enn normalt. I tillegg til flere rekordstore beslag, fortsetter også antall beslag å øke og styrkegraden er svært høy både i små og store beslag.⁷ Mengdene er de største som noen gang er beslaglagt i Norge, og kokain utgjør en stadig større andel av de totale narkotikabeslagene.⁸

Kriminelle nettverk med transatlantiske forbindelser fra Sør-Amerika til Norden

Norsk politi er kjent med at noen narkotikakriminelle nettverk som opererer mot Norge har transatlantiske forbindelser som blant annet gir dem direkte adgang til produksjonsstyrende ledd for kokain i Sør-Amerika. Blant de store nettverkene i Europa har især albanske og marokkanske aktører direkte forbindelser til Sør-Amerika, og disse nettverkene sitter på store deler av verdikjeden fra det produksjonsstyrende ledd til distribusjons- og omsetningsleddet i europeiske byer. Denne lukrative handelen domineres av noen av Europas største kriminelle nettverk, herunder nettverk fra Italia, Marokko og land på Balkan.⁹

Særlig store på kokainsmugling fra Sør-Amerika til Europa er mafiaorganisasjonen 'Ndrangheta, som er tett knyttet til narkotikakarteller og gjenger i Colombia, Ecuador og Brasil. Den italienske mafiaorganisasjonen sin hovedpartner i Colombia, det mektige kartellet og paramilitære organisasjonen Clan del Golfo (CDG), utøver militaristisk kontroll over store deler av kokainproduksjonen i Colombia. CDGs grenseoverskridende nettverksforbindelser i og utenfor Sør-Amerika er et sentralt premiss for de enorme mengdene kokain som smugles til Europa, herunder Norden og Norge.¹⁰

Økt trussel tilknyttet syntetiske opioider

I Europa og Norge var det i 2023 en økende bekymring rundt tilgjengeligheten av syntetiske opioider.¹¹ Talibans 2022 forbud mot opiumsproduksjon i Afghanistan, som utgjør kilden til nesten all heroin i Europa, kan også potensielt føre til en knapphet på heroin og en vesentlig økning i tilbud og etterspørsel etter syntetiske opioider.¹² I november 2023 rapporterte FN at opiumsproduksjonen i Afghanistan har kollapset med et fall på med hele 95%¹³, noe som kan medføre store ringvirkninger for det europeiske heroinmarkedet. FNs kontor for narkotika og kriminalitet (UNODC) har pekt på at det ekstreme fallet kan medføre økt bruk av fentanyl og andre syntetiske opioider.¹⁴ Det ble i 2022 og 2023 blant annet beslaglagt svært potente syntetiske opioider i gruppen nitazener. Selv om antall beslag er få, er flere av disse knyttet til overdose og overdosedødsfall.¹⁵

Figur: Kokainsmugling til Norge i 2023

Kokain i frakteskip fra Vila do Conde til Husnes

Transittlandtrusselen mot Norge

Kriplos forventer at organiserte kriminelle nettverk og aktører i økende grad vil benytte Norge som transittland for smugling av kokain til nordiske og europeiske markeder. Rekordbeslag av kokain på Østlandet i første halvdel av 2023 viser at den såkalte "kokaintsunamien" fra Sør-Amerika mot Europa også har potensialet til å treffe Norge med styrke.¹⁶ Beslag i Norge speiler rekordbeslag i flere av Europas største havner.¹⁷ Samtidig vurderer EUs narkotikaovervåkningscenter at kriminelle nettverk i Europa i økende grad smugler kokain fra Sør-Amerika til mindre havner i EU og naboland da bakkemennene opplever at havnesikkerheten er lavere der.¹⁸

Kriplos forventer at kriminelle nettverk med baser i utlandet i 2024 vil forsøke å benytte seg av steder i Norge til smuglerruter for narkotika fra Sør-Amerika til det europeiske markedet. Beslag gjort på Husnes havn i Vest politidistrikt i 2023 viste at over 100 kilo kokain smuglet fra Brasil var skjult i parasittisk festeanordning under skipets vannlinje.

Den voldsomme økningen i kokainsmugling til Europa er blant annet en funksjon av meget lukrative europeiske markeder for organiserte kriminelle nettverk.¹⁹ Kokainens verdi ved ankomst i Antwerpen havn var på over 300.000 norske kroner (NOK) per kilo i 2023. Politiets informasjonen indikerer at prisen for et kilo kokain på Østlandet er mellom 400.000-500.000 NOK, med noe økning i 2023 grunnet den svake kronen. Til sammenligning er kokainprisen som organiserte kriminelle narkotikasmuglere i Colombia betaler for et kilo i overkant av 10.000 NOK. Denne mangedoblingen medfører at bakkemenn med kontroll over innførselsleddet har råd til å finansiere betaling av hjelpere og hentelag²⁰ (i titusener av NOK) for å hente ut

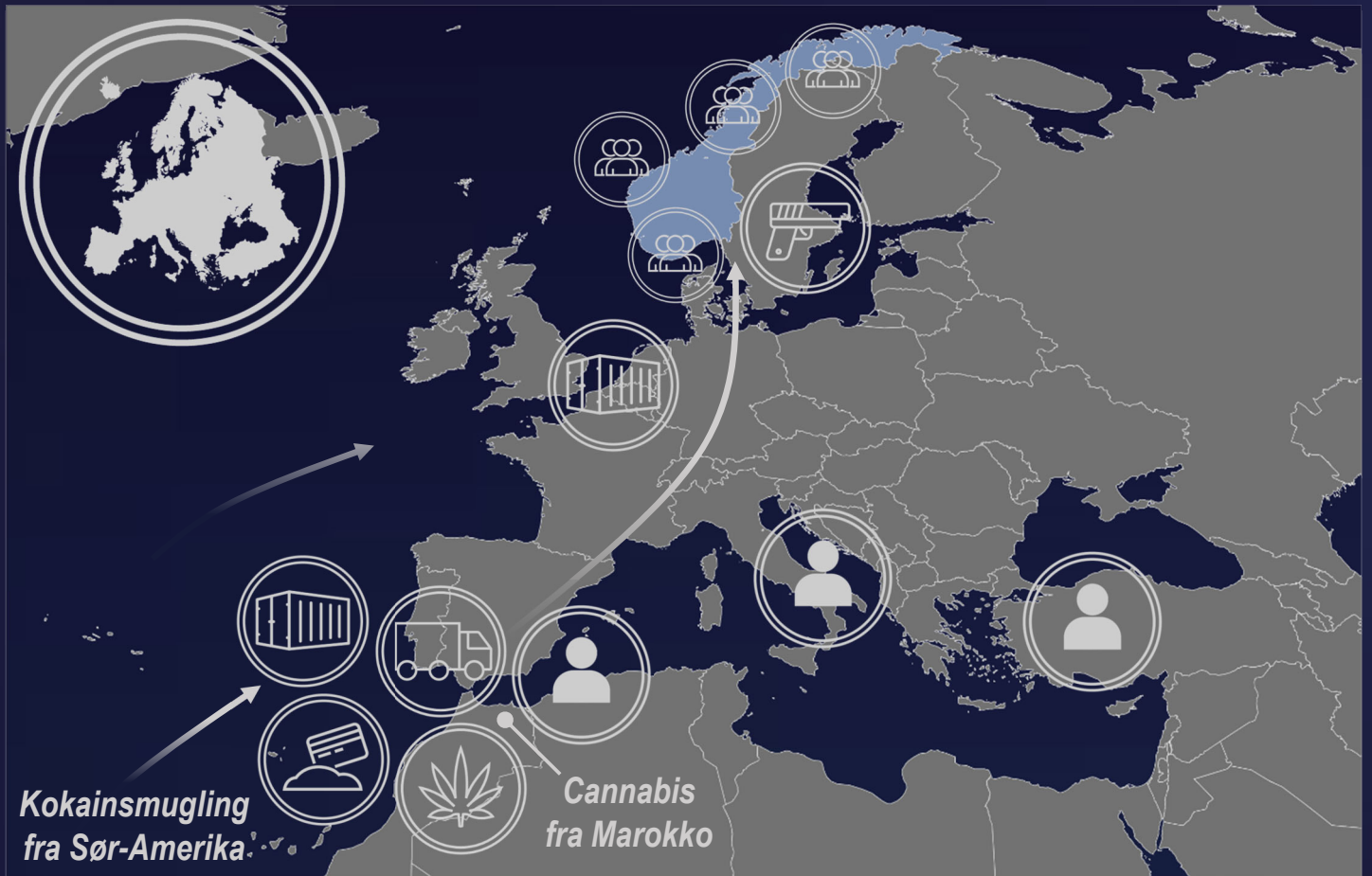
kokain fra havneområder. Det rapporteres også om havnearbeidere i europeiske havner som mottar en prosentandel av kokainets verdi i bestiklinger for å besørge at kokainet kan smugles ut fra havnene.²¹ Hentelag for kriminelle nettverk er av Europol vurdert til å utgjøre en del av en større transeuropeisk logistisk kjede bestående av mere enn 100.000 narkotikakriminelle aktører i Europa.²²

En økning i vold, herunder bruk av skytevåpen og eksplosiver, har fulgt i kjølvannet av at havnebyene Antwerpen og Rotterdam er blitt Europas desidert mest populære transittpunkter for transatlantisk kokainsmugling.²³ Kriminelle aktørers bruk av vold er allikevel ikke den eneste trusselen som utgår fra transittsårbarheter. Kokaininnførsel via maritime containere inkluderer også bruk av bestiklinger og insidere. Kriminelles korrumpasjon av havnearbeidere, skipsmannskap, tolltjenestemenn, politi og andre myndigheter er godt omhandlet i flere europeiske havner- og havnebyer.²⁴ Dette er potensielle sårbarheter og mulige trusler som er aktuelle for Norge og de nordiske landene i forbindelse med økt bruk av landene til narkotikasmugling.

Vurdering

Kriplos forventer at transittlandtrusselen mot Norge *sannsynlig* vil øke det kommende året. Mindre havner i Europa, herunder i Norge, fremstår som attraktive innførselspunkter for blant annet kokain smuglet i maritime containere og fraktskip fra Sør-Amerika. Dette kan blant annet innebære økt aktivitetsnivå fra transnasjonale kriminelle nettverk i flere politidistrikter i Norge, og ved havner og i kystområder hvor mulighetene for maritim smugling/innførsel av narkotika er attraktive.

Marokkanske narkotikanettverk

Marokkanske narkotikanettverk, som løs samlebetegnelse noen ganger omtalt som den såkalte Mocro-mafiaen²⁵, er et *nettverk* av *nettverk* som er blant Europas største innen innførsel og distribusjon av narkotika. Marokkanske narkotikanettverk er meget tunge aktører i innførsel av cannabis og kokain til kontinentet.²⁶ Kripos er kjent med at norsk-marokkanske bakmenn med tilholdssted i Marokko organiserer innførsel av narkotika til Norge og andre nordiske land. Aktørene kan knyttes til innførsel av flere tonn cannabis og større mengder kokain årlig til Norge. Nettverkene er til dels familie-baserte, og samarbeider på tvers innen logistikk og distribusjon.

Norsk-marokkanske nettverk er godt integrert med andre marokkanske aktører som opererer i Norden. Aktørene opererer til dels som et felles nordisk innførselsnettverk mot Norge og våre naboland. Der hvor Marokko og Rif-fjellene²⁷ er arnested for flere bakmenn, er Malaga-provinsen i Spania det strategiske knutepunktet som binder marokkanske og europeiske nettverk sammen, herunder en betydelig andel av Europas cannabisdistribusjon. Aktørene benytter seg av felles logistikkapparat for å frakte narkotika gjennom Europa til Norden via

Nederland, hvor deler av leveransen blir videre distribuert til Norge. Slik er det norske narkotikamarkedet en uadskillelig del av et større logistisk apparat og verdikjede. Fortjenesten fra cannabis solgt på gaten i Oslo går rett i lommen på bakmenn i Tanger.

Aktørenes verdifulle markedsandeler på det norske narkotikamarkedet medfører et behov for å opprette kontroll over distribusjon og kundegrupper. Bakmenn i Marokko forbindes med bestilling av voldsoppdrag i Norge. Oppdragene kan knyttes til aktørenes behov i å ivareta markedsposisjoner. Det forekommer også voldshendelser som følge av tyveri av narkotika samt feilede narkotikaleveranser.

Vurdering

Det er *meget sannsynlig* at marokkanske narkotikanettverk med knytninger til Norge vil utgjøre den største trusselen mot landet i innførsel og distribusjon av cannabis. Det er videre *sannsynlig* at marokkanske bakmenn også vil utgjøre en betydelig trussel i kokaininnførsel til Norge det kommende året. Det er *sannsynlig* at lederne evner å kontrollere store deler av den kriminelle næringskjeden, fra produksjonsområdene i Marokko til salg i Norge.

Albanske narkotikanettverk

Albanskspråklige narkotikanettverk er blant de største på kokain i Europa. Albanske nettverk har direkte adgang til karteller²⁸ og nettverk med kontroll over kokainproduksjon i Sør-Amerika.²⁹ Albanske narkotikakriminelle aktører har drevet med innførsel og distribusjon av kokain, heroin og cannabis til og rundt om i Norge over flere år.

Kripos er kjent med albansk-italienske aktører som bedriver innførsel av kokain fra Sør-Amerika til Europa, herunder til Norge. Slike aktører opererer ofte i et større *nettverk av nettverk* i Italia som til dels samarbeider med italienske mafiaorganisasjoner, herunder 'Ndrangheta.³⁰ I følge Italias anti-mafiapoliti er albanske nettverk nå blant de største i landet, særlig i Roma og Milano.³¹

Norsk politi er kjent med at albanskspråklige aktører med opphold i Norge samt med baser i Italia og andre europeiske land, har direkte knytninger til gjengmiljøer i Oslo. Gjengene er salgsleddet i en transnasjonal kjede som strekker seg til kartellvirksomhet i Sør-Amerika, bakmenn i Sør-Europa og et felles logistisk innførsels- og distribusjonsnettverk i Norden.

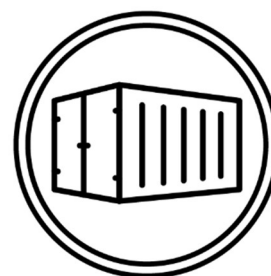
Bakmennene i narkotikanettverkene benytter familiemedlemmer og samarbeidspartnere i Norge til overføring av formentlig utbytte av narkotikaomsetning ut av landet. Nettverkernes styrke er at de i stor grad er oppbygget rundt

familie- og klientilhørighet, hvor tillit og lojalitet innad i gruppen ofte er høy og hvor den interne justisen kan være sterk. Det kan være ressurskrevende for politiet å inkapasitere slike nettverk med disse forholdene til grunn.

Kripos er kjent med at nettverkene hvitvasker utbytte fra narkotikasalg i Norge gjennom blant bilutleiefirmaer og restauranter i utlandet samt eksport av kjøretøy. Aktørene fremstår også som erfarne og kyniske. Noen albanske aktører tilknyttet narkotikainnførsel til Norge forbindes også med menneskehandel og prostitusjon i Albania, Norge og andre europeiske land. Disse kriminelle aktivitetene inkluderer handel i mindreårige jenter i Europa, samt utøvelse av vold og trusler mot sårbare personer.

Vurdering

Det er *sannsynlig* at albanskspråklige narkotikanettverk vil utgjøre en betydelig trussel mot Norge innen innførsel og distribusjon av kokain det neste året. Det er *meget sannsynlig* at albanskspråklige nettverk med knytninger til Norge søker å vokse i omfang og innflytelse på det norske narkotikamarkedet. Det er *sannsynlig* at et albansk-italiensk nettverk evner å kontrollere store deler av den kriminelle næringskjeden fra frakt av kokain fra Sør-Amerika til mottak i Europa og distribusjon til Norden og Norge.

Svenske narkotikakriminelle aktører med betydelig voldskapital har knytninger til kriminelle miljø i flere norske politidistrikt

Bakmennene oppholder seg i Litauen, samt i andre europeiske land

Litauiske kriminelle nettverk er store på logistikk og transport, samt produksjon og innførsel av cannabis og amfetamin

Svenske narkotikanettverk

Sverige står i en meget alvorlig bølge av voldshendelser grunnet svenske kriminelles kamp om narkotikamarkedet, makt og prestisje. Voldsbølgen har eskalert gjennom målrettede angrep mot personer utenfor de indre kretsene i nettverkene, herunder mot familiemedlemmer. Maktkampen, som inkluderer bruk av mindreårige til voldsoppdrag, angår hele den narkotikakriminelle næringskjeden, herunder konflikt om kontroll av transport, distribusjon og salg av narkotika til og i Sverige.³²

Den ekstreme volden som kriminelle i svenske narkotikanettverk utøver er kalkulerende, grenseoverskridende og selges som bestillingsoppdrag i kriminelle miljø. Aktører fra narkotikakriminelle nettverk og gjengmiljø i Sverige knyttes til bestillingsoppdrag på vold og frihetsberøvelse i Norge. Hendelser i Norge i 2023 aktualiserte den pågående aktiviteten til svenske kriminelle på norsk jord. Kripos forventer at svenske aktører med betydelig volds kapital vil fortsette å være aktive på norsk jord i 2024.

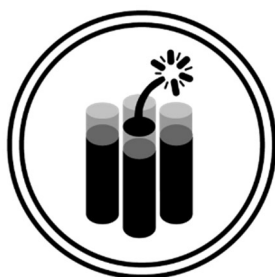
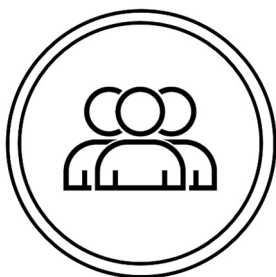
En rekke kjente svenske narkotikanettverk knyttes til innførsel og distribusjon av narkotika i Norge. Svenske kriminelle fra Foxtrot-nettverket, Gottsunda-nettverket og Dødspatroljen mfl. har knytninger til aktører og nettverk i flere av Norges politidistrikt, og da hovedsakelig innenfor narkotikakriminalitet. Norge fremstår som et attraktivt marked for svenske nettverk grunnet godt etablerte relasjoner til nettverk i landet og muligheter for større profitt som følge av høyere gatesalgpris.³³

Det svensk-kurdiske Foxtrot-nettverket, som er en betydelig aktør i Sveriges narkotikamarked, har knytninger til flere politidistrikt i Norge. Et av nettverkets ledere, Rawa Majid, er særlig stor på narkotika og har hatt en sentral rolle tilknyttet voldsbølgen i Sverige. Norsk politi er kjent med flere trusselsaker knyttet til aktører med koblinger til Foxtrot-nettverket.

Brutte avtaler, feilede narkotikaopplegg og personkonflikter går igjen som utløsende faktorer for trusler og voldsoppdrag. Her stiller svenske kriminelle med rykte og fryktkapital, eksempelvis i oppdrag tilknyttet gjeldsinnkreving og som støtte til en part i en konflikt mellom kriminelle. Kripos forventer at svenske kriminelle på bestillingsoppdrag i Norge vil fortsette å ha en lav terskel for å sette andres liv og helse i fare.

Vurdering

Trusselen fra svenske narkotikanettverk er *sannsynlig* økende. Kripos ser en økning i aktører fra narkotikanettverk og tilknyttede gjenger i Sverige som forbindes med bestillingsoppdrag på vold og frihetsberøvelse i Norge. Kripos forventer at svenske kriminelle, herunder aktører med betydelig volds kapital vil fortsette å ekspandere sin virksomhet i Norge, herunder i flere politidistrikt. Det er *sannsynlig* at svenske kriminelle vil utføre voldshandlinger i Norge, enten på bestilling eller som ledd i egen kriminell virksomhet, det kommende året.

Litauiske kriminelle nettverk

Litauiske kriminelle nettverk er godt etablert i landets politidistrikt innenfor ulike typer profittmotivert kriminalitet. Noen av de tyngste narkotikakriminelle aktørene som opererer i og mot Norge har også knytninger til større narkotikakriminelle nettverk i Norden og Europa.

Litauiske bakmenn samarbeider tilsynelatende godt med hverandre. Bakmenn med baser i Europa samarbeider med andre narkotikanettverk om innførsel og distribusjon til Norge. Litauiske aktører er særlig store som utbydere av logistiktjenester til innførsels- og distribusjonsnettverk.³⁴

Litauiske nettverk er sentrale leverandører av transporttjenester til narkotikakriminelle nettverk som driver innførsel til Norge. De har opparbeidet seg et betydelig renommé som pålitelige og kapasitetsstore transportører. I så måte er litauiske transportnettverk, sammen med tilsvarende polske nettverk, det logistiske limet som binder produksjons, organisator-, mottak og brukerkretsene sammen i Europa, Norden og Norge. Der marokkanske organisatorer kontrollerer produksjon og innførsel av cannabis til Europa, er litauiske aktører de vitale transportleddene som medvirker til at narkotikaen kan fraktes fra Malaga-kysten hele veien til Norden og Norge.

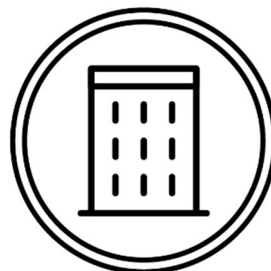
Litauiske narkotikaorganisasjoner personifiserer derfor crime-as-a-service (CaaS) samarbeidet som gjør at kriminelle nettverk fra ulike deler av Europa, samt utenfor kontinentets grenser, kan gå sammen om å distribuere store mengder narkotika til norske byer og distrikt.

De litauiske nettverkene som opererer mot Norge forgreiner seg til andre nettverk i Norden og Europa slik at narkotikadistribusjon i Norge utgår fra et større europeisk distribusjonsledd. Bakmennene har et betydelig handlingsrom da de ofte opererer utenfor Norges grenser, og derfor minimerer risikoen for å bli tatt. I den grad bakmennene har knytninger til landet er det gjennom mellomledere som forvalter kontakten med Norgesbaserte distribusjons- og mottaksledd. Kriminaliteten tilrettelegges blant annet ved bruk av legale firmastrukturer, eksempelvis i byggebransjen.

Andre og som oftest mindre litauiske nettverk som opererer i Norge fremstår som mere opportunistiske og multikriminelle, men utgjør allikevel en trussel. Norsk politi har informasjon om at litauiske kriminelle i Norge er involvert i innførsel samt til dels produksjon av en rekke narkotiske stoffer, herunder cannabis, hasj, kokain, amfetamin/amfetaminolje og MDMA.

Vurdering

Trusselen fra litauiske kriminelle nettverk, herunder større litauiske narkotikakriminelle organisatorer i utlandet, vil *meget sannsynlig* være betydelig det kommende året. Litauiske kriminelle vil fortsette å organisere og transportere store mengder narkotika til Norge. Litauiske aktører vil fortsette å tilby meget viktige logistikk- og transporttjenester for andre narkotikanettverk som opererer i og mot Norge.

VEDLEGG

Sannsynlighetsord

Nasjonal standard	Beskrivelse	NATO standard
Meget sannsynlig	Det er meget god grunn til å forvente...	Highly likely >90 %
Sannsynlig	Det er grunn til å forvente...	Likely 60-90 %
Mulig	Det er like sannsynlig som usannsynlig...	Even chance 40-60 %
Lite sannsynlig	Det er liten grunn til å forvente	Unlikely 10-40 %
Svært lite sannsynlig	Det er svært liten grunn til å forvente	Highly unlikely <90 %

Begreper

Kriminelle nettverk

Et samlebegrep for miljøer, gjenger, grupperinger, eller sett av individer som er knyttet sammen gjennom kriminalitet. De kriminelle knytningene kan være av både kortvarig og langvarig karakter og involvere all type kriminalitet, og nettverkene kan ha større eller mindre grad av struktur og organisering. Begrepet er således en paraplybetegnelse som dekker alt fra organiserte kriminelle grupper til kriminelle ungdomsgrupperinger.

Organisert kriminell gruppe

Et nettverk bestående av tre eller flere individer som normalt samarbeider med hverandre, med intensjon og kapabilitet til å begå alvorlig kriminalitet over tid, hvilket innebærer elementer av planlegging, kontroll og koordinering. Motivet er ofte, men ikke alltid, vinning eller makt. Noen typer organisert kriminalitet, som seksuell utnyttning av barn, har andre motiver.

Kriminell gjeng

Avgrenses til selvdefinerte og eksternt definerte grupper som utviser evne til å operere sammen over tid og med en orientering mot alvorlig kriminalitet, og da hovedsakelig innenfor narkotikakriminalitet og vold. Gjengene er ofte knyttet til et geografisk område og aktørene bruker i noen tilfeller symbolske uttrykk for gruppetilhørighet.

Transnasjonal kriminelt nettverk

Kjennetegnes av sin grenseoverskridende struktur, med aktører i flere land. I mange tilfeller styres den kriminelle virksomheten av bakmenn i utlandet, noe som gjør nettverkene utfordrende å kartlegge. En annen kompliserende faktor er at nettverkskonstellasjonene ofte endres og bærer preg av profesjonelt samarbeid, i tillegg til tradisjonelle samholdsfaktorer som lojalitet.

Begreper (forts.)

Lokale kriminelle nettverk

Utmerker seg ved at de i hovedsak opererer i, og har tilknytning til et spesifikt geografisk område som i noen tilfeller reflekteres i nettverksnavnet. Mange lokale nettverk har narkotikakriminalitet som sin primæraktivitet. Nettverkene kjennetegnes videre av at de har opparbeidet seg frytkapital og/eller er involvert i konflikter.

Bakmenn

Viser til lederskikkelser og andre høytstående aktører i kriminelle nettverk som ofte velger en tilbaketrukket posisjon i gjennomføringen av de enkelte straffbare handlingene som utføres av nettverkene. Bakmenn er i posisjon til å beordre andre aktører i nettverket til å begå straffbare handlinger, eller være en organisator/planlegger for det som skal gjøres. Bakmennene vil i stor utstrekning få den største andelen av straffbart utbytte. Begrepet må forstås kjønnsnøytralt.

Tilretteleggere

Begrepet tilretteleggere benyttes både om aktører og/eller nettverk som aktivt fasiliterer tjenester som støtter en straffbar handling, som 'crime-as-a-service' (CaaS), og om nøkkelaktører som fungerer som bindeledd mellom kriminelle. Bindeleddsaktører kjennetegnes for sin store kontaktflate innen den kriminelle verden og har gjerne knytninger til flere kriminelle entiteter samtidig. Rollen kan innebære å koordinere og fasilitere for kjøp og salg av narkotika og skytevåpen fra andre kriminelle.

REFERANSER

- ¹ UNODC (16.03.23), "Global Report on Cocaine 2023"; Europol (11.09.23), "The Other Side of the Coin".
- ² Politico (03.07.23), "'They are infiltrating our societies': Drug crime boom threatens EU democracies"; EMCDDA (16.06.23), "European drug report, trends and developments - cocaine"; The Guardian (18.10.23), "'The tsunami just keeps coming': Europe's growing cocaine market"; Europol (11.09.23), "The Other Side of the Coin".
- ³ Europol (11.09.23), "The Other Side of the Coin"; Euronews (12.04.21), "Europe at 'breaking point' over organised crime, says Europol".
- ⁴ Interpol (08.05.23), "Europe: Drug trafficking, organized crime increasing by 'an order of magnitude'".
- ⁵ Politico (03.07.23), "'They are infiltrating our societies': Drug crime boom threatens EU democracies".
- ⁶ EMCDDA (06.05.22), "Europe and the global cocaine trade".
- ⁷ NRK (23.08.23), "Rekordår for kokainbeslag: - Veldig høyt".
- ⁸ Kripos (15.08.23), *Narkotika- og dopingstatistikk*, side 5.
- ⁹ Institute for Security Studies (Februar 2023), "Morocco's Mocco Mafia threatens Europe and North Africa"; U.S. Department of the Treasury (07.23), "El-Ballouti Organization", Office of Foreign Assets Control.
- ¹⁰ Global Initiative (02.06.23), "Not my kingpin: Operation targets 'Ndrangheta royalty in Europe"; InSight Crime (23.11.22), "The 'Ndrangheta Connection to Colombia's Paramilitaries"; Rossi, M. (22.10.22), "Cocaine is flooding into Europe as drug market continues to evolve"; Diálogo Américas (14.02.23.), "'Ndrangheta, Main European Ally of Latin American Narcotraffickers".
- ¹¹ FHI (29.06.23), "Europeisk narkotikarapport 2023; Politico (30.03.23), "Taliban poppy ban puts Europe on fentanyl alert".
- ¹² FHI (29.06.23), "Europeisk narkotikarapport 2023.
- ¹³ UNODC (05.11.23), "Afghanistan opium cultivation in 2023 declined 95 per cent following drug ban: new UNODC survey".
- ¹⁴ UNODC (05.11.23), "Afghanistan opium cultivation in 2023 declined 95 per cent following drug ban: new UNODC survey".
- ¹⁵ Kripos (15.08.23), *Narkotika- og dopingstatistikk*, side 3; Kommentar: Nitazener ble oppført som en gruppe på narkotikalistene i mai 2023.
- ¹⁶ NRK (19.07.23), "Nytt narkobeslag hos Bama – har tatt to tonn på fire måneder"; Kripos kommentar: Kokain som ankommer Europa blir primært smuglet ved bruk av maritime containere, men også via skjulte parasittiske festeanordninger på fraktskip, samt ved bruk av fiskefartøy, seilbåter og fly m.m. Hovedruten (den såkalte *nordlige ruten*) går fra havner i kokainets primære opphavsområder og transittområder i Colombia, Ecuador og Peru. Denne ruten går til dels via Panama-kanalen, gjennom Karibien og så tvers over til europeiske havner. Den *sydlige ruten* tar hovedsakelig utgangspunkt i Brasil. En andel av kokainet som smugles fra Brasil via den sørlige ruten utgår også fra produksjonssteder i Bolivia, og deler av ruten forgreiner seg via Vest-Afrika innen kokainet finner veien til Europa via nordafrikanske havner.
- ¹⁷ EMCDDA (06.05.22), "Europe and the global cocaine trade".
- ¹⁸ EMCDDA (06.05.22), "Europe and the global cocaine trade".
- ¹⁹ Rossi, M. (22.10.22), "Cocaine is flooding into Europe as drug market continues to evolve".
- ²⁰ Kripos kommentar: Et hentelag er kriminelle aktører som har som oppgave å smugle narkotika ut fra eksempelvis havneområder. Noen oppgaver krever spesialistkompetanse. Hentelag tar en stor risiko relativt til bakmennene i nettverket.
- ²¹ The Guardian (18.10.23), "'The tsunami just keeps coming': Europe's growing cocaine market"; Europol (06.10.22), "Italian operation takes down corrupt port workers facilitating 'Ndrangheta drug trafficking activities'".
- ²² The Guardian (18.10.23), "The tsunami just keeps coming: Europe's growing cocaine market".
- ²³ Politico (07.09.23), "'Europe's got a problem' – Drug violence grips Belgium's second largest city"; Euronews (10.01.23), "Record cocaine seizures in Belgian port of Antwerp last year".
- ²⁴ GI-TOC & InSightCrime (03.02.21), "The cocaine pipeline to Europe", side 47.

²⁵ Kripos kommentar: Macro-mafiaen (fra nederlandsk "Mocro Maffia") er en samlebetegnelse på den løse sammensetningen av marokkanske narkotikakriminelle nettverk som har bygd seg opp i Europa, og hvor Nederland og Belgia har fungert som sentrale organisator- og logistiske knutepunkt.

²⁶ ENACT, (27.01.23), "Drug trafficking / Morocco: A critical link in the Latin America-Europe cocaine chain".

²⁷ Kripos kommentar: Størstedelen av de marokkanske narkotikanettverkene som opererer i Europa kommer fra Rif-fjellene i den nordøstlige del av Marokko, som er det primære område for cannabisproduksjon i landet.

²⁸ Kripos kommentar: Albanske nettverk er sentralt plassert i colombianske og ecuadorianske byer og havner som Cartagena, Cali, Medellin og Guayaquil, hvor de samarbeider med karteller og lokale nettverk (Bloomberg (20.12.22), "The Golden Age of Cocaine Is Happening Right Now"; Vice News (10.03.22), "How the Albanian Mafia Controls Cocaine Supply in London"; BalkanInsight (06.12.21), "Cocaine Comrades: The Balkan Ties of a Fallen Colombian Drug Trafficker"; InSight Crime (05.01.21), "Albanian Mafia Leaves Trail of Blood in Ecuador"; OCCRP (16.12.19), "Albanian Drug Suspect's Banana Bonanza"; BalkanInsight (19.02.21), "'Undisputed Capo': The Albanian Behind a Cocaine Pipeline to Europe".

²⁹ UNODC & Europol (09.21), "The illicit trade of cocaine from Latin America to Europe – from oligopolies to free-for-all?", *Cocaine Insights 1*, side 14.

³⁰ UNODC & Europol (09.21), "The illicit trade of cocaine from Latin America to Europe – from oligopolies to free-for-all?", *Cocaine Insights 1*, side 18; The Telegraph (05.06.23), "Mafia become 'digital narcos' thanks to Albanian gangs and Chinese financiers".

³¹ GI-TOC (15.05.23), "Albanian organized crime groups have become key players in Italy's criminal landscape, prompting targeted operations from authorities".

³² France24 (17.11.23), "'Child soldiers' and blood feuds: Sweden's out-of-control gang wars"; The Guardian (13.09.23), "Sweden hit by 'unprecedented' levels of gang violence"; VG (19.09.23), "Voldsbølge blant unge kriminelle i Sverige: - Aldri vært så ille som nå"; TV2 (20.01.23), "Politiet tror narkotikarivaler står bak eksplosjonene".

³³ Kripos (06.09.23), *Sammenstilling av narkotikapriser 1. halvår 2023*, CAN (2019), *CAN Rapport. Narkotikaprissutvecklingen i Sverige 1988-2022*.

³⁴ EMCDDA (16.06.23), "Cannabis - the current situation in Europe".

Nasjonal trusselvurdering OP KN

Utgitt: 2024

Utgiver: KRIPOS